

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 ft félévre 2 ft, negyedévre 1 ft.

Egy e Lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Az áramlat.

A szabadságot annyira hangoztatni szerető körünkben érdekes egy pillantást vetni a mozgalmak menetére, vajjon az önakarat és meggyőződés érvényesítése szabadon, jellemes emberhez illően eszközölködtek-e? — Mily egyszerű valami az a szabadság, midőn a nemes eszmékért küzdő kebel, a nélkül, hogy félnie kelljen a megfélemlítés és elnyomás ezer nemeitől, csak arra törekszik, hogy embertársait meggyőzze a zászlajára írt eszme nagy horderejéről, s így azt életbeléptetni sikerüljön.

De mily aljasnak kell egy önérzetes ember előtt látszania azon eljárásnak, midőn egy igen is kétes becsű eszme vagy érdek kivételére mint merő eszközöket használják fel az embereket anélkül, hogy ezek a végső célokat vagy titkos indokokat ismernék. Az önérzet jellege lassanként lekopik az ily szolgamunka kézben, s míg az ajk még szabadságot üvöltöz s talán csak azért hangosabban, hogy ön-maga is elhigye, addig a jellem mindegyre tért vesztve az áramlat befolyása alatt, nem rendelkezik már azon erővel, mely éppen sajátját teszi.

Nézzük, vajjon az előbbi nemes értelemben vett szabadság divik-e ma, vagy az utóbbi aljas eljárás.

Ismerjük a titkos társulatok eljárási módját, hol a fokozatok szerint vezetnek be a tagok a társulat végső céljaiba, ezekről tehát szólanunk sem kell, mert a legfelsőbb fokozaton levő tagok ismer-ven csak a társulat végső céljait, a legtöbben közülök eszközök mások kezében. Gondolni sem lehetne más utat és módot a jellemek tönkretetésére, mert itt az ember többé nem öncél, hanem csak közeg más célokra. Meggyőződésről szó sem lehet, mert a célok ismerése nélkül, meggyőződésről beszélni nevetség. A tag feláldozza tevékenységét, mert Moloch papja úgy kívánja. Hol itt az önakarat, a szabadság? Valóban az egyház nagy szolgálatot tett, midőn e titkos társulatokat elítélte.

De talán politikai pártjainknál ilyenféléből szó

sem lehet, ott a meggyőződés és önakarat szabadon érvényesül? — Ime, pl. egy képviselő a templomból jó ki, hol egyháza hite szerint áldozott Istenének, és majd azután a törvényhozási terembe lépve, ugyanazon egyház jogos érdeke ellen szavaz. Mi bírhatja őt ily gyors változásra? — Az áramlat. Ki van mondva a jelszó, hogy a most uralgó szabadelvűséggel a vallás védelme meg nem egyeztet-hető, s van-e jellem, a kik politikai és társadalmi körünkben ez ellen egyenesen felszólalni merészelne?

Ha tagadná valaki e szokatlan formulázását a kérdésnek, annak egy másik kérdéssel felelünk: miképen lehet az, hogy még a kath. többséggel rendelkező helységeinkben is a kath. ügyek és érdekek kérdése oly ritkán jön szóba? Ma nem korszerű az egyház érdeke mellett felszólalni. Az áramlat vallás-ellenes, s ez a vallásos ember jellemét, a mennyiben a meggyőződését és önakaratát nem érvényesítheti, lassan-lassan tönkre teszi. A nem vallásos embereket pedig más kérdésekben puhítja az áramlat.

Ha ez így megy még a nagyoknak nevezett embereknél, miképen állhat meg a jellemeszilárdság kérdése a kisebb egyéneknél, a nagy közönségnél? — Ki gondolna ennek meggyőződésével akár vallási, akár erkölcsi vagy más közügyekben, tenni kell csak azt, a mi az áramlat által elő van írva, mint a bírónak a törvény cikkelye szerint. Hogy az intézkedés nem olyan mint a mely a vallásos meggyőződéssel megegyeztethető volna, az nem érdeklí a közönséget, mely sok helyen és nagy részben az egyháztól egészen elkülönítve akar létezni, pedig ily összeütközés mindig a jellem kárával szokott végződni.

Azonban ily következtésekkel miért gondolni mai nap, mikor az egyes ember nem számít, éppen oly kevéssé, mint egy kerék a gépben, mely ha eltörik, más tétetik helyébe.

Higyen a mit akar, házasodjék a mint óhajt, sikkasszon a mint tud, csak arra kell törekednie, hogy szükség esetére vagyona legyen, a miből a kár meg-

téríttethessék. Hogy erkölcsileg hány ember bukik el, az közönyös dolog, — az áramlat uralkodik.

Az áramlat viszi az embereket. De ideje, hogy szembe szálljunk velök s jellemhez illően kereken kimondjuk bárkinek, hogy mi a meggyőződésünk a templomban, az lesz a társadalomban is!

Cs. B.

Világosság, haladás, szabadság.

(Stolz Alban nyomán H. J. H.)

Az ember élete mindenkor és mindenütt a szükség, a kellemetlenség, aggodalom és szomorúság minden nemével van elkészerítve. A kellemes ritka és rövid, de fölsőleges a fanyar; és az élet végén ott vár az emberre a szörnyű halál, szétvágja és szétválasztja erőszakosan azt, a mi az életen át együtt vala, a testet belöki a sírba, a lelket pedig át egy más világba, a melytől a legtöbben irtóznak. És ez így megy folytonosan, szakadatlanul, naponta 80—90 ezer ember hal meg. A mint a víz a csöves kútból szakadatlanul folyik, úgy folynak szakadatlanul a halandók lelkei az örökkévalóság tengerébe. Mi itt a föld, saját életünk és a haláltól való félelem bajai közé vagyunk szorítva. Csakhogy a halál még nem a legrosszabb, hanem a szent írás azt mondja: „El van végezve, hogy az ember egyszer meghaljon, és a halál után következik az ítélet.“ A mily bizonyos a halál, ép oly bizonyos az ítélet is. — És, hogy a halál után az ítélet következik, megfejtése és magyarázata sok ezer talányszerű eseménynek és állapotnak, melyek előfordulnak és gyakran egészen észszerűtleneknek látszanak. Ezért állapotjunkt meg egy kissé itt.

Ismertem egykor egy bárgyu ifjút, ki különben egészen jóindulatu ifjú volt; ez valahányszor reggelenként a sertéseket etette, mindannyiszor úgy üdvözölte azokat, mint jó pajtásait. De egy dologban nagyon önféjű volt, bármit beszéltetett neki az ember, ő semmiképp sem akarta elhinni, hogy neki is egyszer meg kell halnia. Így van most nagyon sok ember, kiknek már van ugyan anynyi eszük, hogy elhigyjék azt, hogy meg kell halniok, de a második dologban igen bárgyúk, nem akarják elhinni azt, hogy a halál után az ítélet következik. Csak azt akarják elhinni, a mi látható, a test halálát, a mi nem látható, t. i. hogy mi vár az elköltözött lélekre, ezt elhinni nem akarják s e dologban inkább buták és vakok maradnak. De ez mit sem használ. Hunyd be a szemed a vérpadon a pallos elől, azért ép oly biztosan eltalál, mint ha villogását látnád.

Az állatra ugyan csak a halál vár, de az embernél a halál és ítélet együtt jár. Az állat csak élő test, azért az egynemű állatok egyenlően élnek. Minden darázs szúr, ha ingereltetik, egy sem marad türelmes, míg fullánkja van; a bárány nem harap, bár üsd vagy taposd tetszésed szerint. A fecske legyet fog és fiainak viszi, nálunk éppen úgy, mint Amerikában. A kakuk idegen fészekbe rakja tojásait és sarjadékát másnemű madár által tápláltatja. Az állat nem tehet másként, mert olyan, mint egy zenélő óra, a milyen a szerkezete, úgy jár s oly darabot játszik.

De egész másként vagyunk az emberrel. Az embe-

a harag, a gyűlölet, irigység, rágalom, ártatlanság elcsábitás, igazságtalanság és vallásgyűlölet által valóságos ördöggé lehet; de istenesség, ártatlanság, szerénység, önzetlen felebaráti szeretet és irgalmasság által valóságos angyal is lehet. Herodes ember volt és ker. szent János is az vala, csakhogy mindenikök más más. Egy rabszolga-kereskedő, ki rabszolgáival rosszabbul bánik, mint barmokkal, ember, és egy irgalmas apáca, ki nappal-éjjel a legundokabb betegeket minden földi jutalom nélkül ápolja, szintén ember. Igen, ugyanazon ember is annyira elmentévé lehet önmagának, hogy alig hinné el az ember, hogy ő még ugyanaz a lény. Tekintsd meg pl. önmagadat és kérdezd magadtól: „Milyen voltam én első áldozásom napján, és milyen vagtok most? Nem történt-e velem valami nagy változás?“ Ha egy ittas korhelv a le-bujban ordít és káromkodik, nézd, egykor ő is kedves, jó ártatlan gyermek vala.

E nagy különbség onnan van, hogy az embernek szelleme és szabad akarata van, választhat a jó és rossz között, imádkozhatik vagy káromkodhatik, nyomoraghatia embertársát, vagy jót tehet vele; ovakodhatik gonosz kívánságoktól, vagy a legalacsonyabb bűnökbe merülhet; igazat szólhat vagy hazudhatik, lehet becsületes vagy csaló. Csakhogy az ember lelkébe be van véve az a szabály, hogy: „A ki gonoszat cselekszik, csak rosszat arathat, a ki pedig jót tesz, az csak jót nyerhet jutalmul.“ Azért legtöbben nem teszik meg mindazon rosszat, a mely őket kísérti, hanem tartózkodnak attól, mert megijednek a visszatöréstől. Azonban bőségesen fizető visszatörés e világban nincs. Nem egy nagy vagy kisvárosi ember, kinek sok pénze van, jól eszik, sokat iszik s jól találja magát, míg neje tőle tán elváltan él és helyette más asszonynépség van házában. Ha már most az ilyet hirtelen halálos szélhűdés éri, nem fog-e többé azután számadásra vonatni? — A hittérítő kimegy Afrikába vagy Chinába, oly szükségét szenved, a minőt testileg csak szenvedhetni és ily körülmények között minden erejét megfeszíti. — hogy a makaés pogány népnek a kereszténységet hirdesse — és végre agyon kiozgatik, valjon a halál után éppen oly sors várakozik-e a hittérítőre, mint ama fővárosi has istenítőre?

Valóban nem; ha valaki lelkiismeretét hosszú évek bűnei által el nem fojtotta, éreznie, belátnia és ki kel, mondania: hogy a között a menyország és a pokol különbsége áll, — a halál után egy ítéletnek kell következnie és az ítélet után a visszatörésnek örök üdvösséggel vagy rettenetes kinnokkal.

Ez aztán persze szomorú dolog; a világon sok nyomorúság és csak rövid, vékony öröm, azután a rosszabbik a halál, azután a legborzasztóbb, egy bűnös élet után az ítélet. Az anya és gyermeke kiált ennek születésekor. A legtöbben sokszor sirtak, míg a halálhoz értek. És ha már az ember meghalt, a rokonok s hozzátartozói kiáltanak, ő maga nem kiálthat s nem sirhat többé, de vonaglik és a köny helyett a szemben, a halál veríték rezeget homlokán. Ezért mondja Aristoteles, a híres pogány bölcsész: „A többi borzasztó dolgok között a legborzasztóbb a halál.“ — De van ennél borzasztóbb, az ítélet. Ez éppen azért oly borzasztó ránk nézve, mert fölötte bűnös nemzedék vagyunk. Bűnben születünk e világra s

a lélek olyan, mint egy mocsaras talaj, gyom és fereg magától tenyészik benne és ez ellenében csak nagy munka tisztíthatja ki a talajt annyira, hogy termékeny szántóföldé váljék. Nem valóságos szerencsétlenség-e embernek lenni?*

Most vigyázz! Tekintsd meg éjjel a végtelen csillagárat, ezen számtalan világító gömb között lebeg a föld is — és ez, illetőleg a rajta lévő emberiség az elvesztet juh, a mely a bűn sivatagjára, a halál árnyékába került. Es ezen elvesztet juh fölkeresésére és megmentésére jött el a jó pásztor, lett az Isten fia emberré és vité keresztült megváltó művét, hogy mindenki, ki ő benne hiszen, el ne vesszen, hanem meg legyen mentve. A ki részt vesz azon igazságban és kegyelemben, a tanításban és szentségekben — melyek Krisztus egyháza által nyujtatnak, a ki vallásos, erkölcsös életet él, az csendes halálnak és írgalmas ítéletnek néz eléje. A jó kereszténynek azonban már ez életben is kevesebbet kell szenvednie. Mily sok oly szenvedéstől van a jó keresztény megkímélve, melyet a bűnös kicsapongás, gyűlöletes viselet s több efféle által okozott önmagának, azon szenvedéseket pedig, melyek őt érik, pl. betegség, szegénység, sokkal könnyebben viseli el keresztény türelemmel, töredelmes lélekkel és az isteni kegyelem által megerősödvé.

De az emberek annyira megromlottak, hogy az üdvözítőnek békejobbát sokan hitetlenül és gyűlölettel utasítják el maguktól, s inkább megmaradnak kietlen lelki betegségben és gyönyörűséget találnak a belpoklossal olyasmiben, a mitől az egészséges irtózik, sebessékké vákarnak.

Igy volt ez mindig, de most már egy új pestis járult hozzá, hogy az embereket lelkük üdvétől, a kereszténységtől eltántorítsa. És ez különösen a rossz hírlapok által eszközöltetik. Ugy kiabálnak és tombolnak a vallás ellen, mintha egy legió ördög bujt volna beléjük, mint hajdan a sertécsordába. Az ördögnek pedig kiválóan sajátja a hazugság és gyilkosság. És ezt a legtöbb hírlap megteszi, meggyilkolják a hitet, a hit pedig a keresztény élet gyökere, es hazudnak is, a hazugság a fegyverük, melyet a vallás ellen küzdenek. Ha aztan munkásgyűlés, sőtársaság vagy országgyűlés tartatik, a legtöbbben épen azon hangon beszélnek, mint ama rossz újságok.

Különösen három szóval üzetik a szemfényvesztés rövidiato hírlapolvasó előtt, s e három szó: világosság, haladás, szabadság; a hívő katolikusok pedig sötétségben botorkálnak, hanyatlanak és szellemi rabigában görnyednek. Nezzük ezen óriási hazugságokat, és lássuk, mi elfogadható van azokban.

(Folyt. köv.)

Az erdélyi püspökök, kath. papok és hívek egy kis albumából.*)

I.

Az 1791-ik évben tartott erdélyi országgyűlést megelőzőtt éveken és folyama alatt nagyban megindult volt a mozgalom, hogy a vészes idők foly-

*) Miután Erdély Magyarországhoz visszacsatoltatott, mi is a „partes transilvanæ“ „erdélyi részek“ elnevezést leghelyesebbnek tartjuk, de a püspök diplomatikus címét, épen azért mert az mindig, még a legrégebb időkben is minden diplomában így használtatott, megtartandónak véljük.

Tenge.

tán a magyar koronától elszakadt Erdély visszacsatoltassék az anyaországhoz, melylyel az uralkodón kívül csak az erdélyi püspök főrendi minősége kötötte össze és az a körülmény, hogy erdélyrészi katolikusaink a régi boldogabb idők emlékei által befolyásoltatván, maguk is Sz. István, az első apostoli király napját ülik meg országos ünnepélyességgel és nem sz. Lászlóét, s hogy mindenben a magyarországi zsinatokhoz hozott határozatokhoz tartották magukat.

Batthyányi Ignác gróf akkori erdélyi püspök megkapván a pozsonyi országgyűlésre a meghívót, legalkalmasnak találtatott arra, hogy az erdélyiek egyesülési óhaját a magyarországiak előtt tolmácsolja, őket annak hathatós pártolására indítsa. Lélekemelő a különböző vármegyék ezen irányban keletkezett határozatai, mikkel a püspököt az általános kívánság hazafias erélyével való támogatására fölkérték. Ennek bebizonyítására legyen elég néhány oly vármegyének a püspökhöz intézett átiratát idézni, melyekben nem a katolikusok voltak többségben.

Igy a tordavármegyei tisztség Tordán Mindszenthávnak 28. napján 1790-ben ezeket írja a püspöknek: „Valamint Excellentiádnak szegény hazájához viseltető jó indulatjának kijelentését és bizonyítását eddigelé ezen nemes vármegyei tisztség érzékeny szívvvel vette, úgy jövendőre is, Excellentiádba helyeztetni bizodalmat, melylyel kérjük Excellentiádat, hogy maga hathatós közbenjárása által nemes Magyarországnak főbb rendeit ezen nemes vármegyének az egyszer kijelentett egyesülés iránt való állhatatos megmaradása felől bizonyosokká tenni s egyszersmind annak kimunkálkodását is eszközölni ne terheltekké“ Alsófehérmegye N. Ényeden május 28-án 1790-ben így ír a püspöknek: „Azt az igaz hazafiai tulajdonságot, melyet Excellentiád a közönség boldogíthatásért bátor indulatja szabadságunknak unalmas napjaiban mivelünk esmértneti engedett, háláljuk tisztelettel s tiszteljük szeretettel.“ És az egyesülés előmozdítására fölkérvén a főpásztort, így végzi sorait: „Mi ezen kötelességet annyival inkább bátorkodunk Excellentiád próbált tehetőségének alázatosan ajánlani, mentül jobban vagyunk bizonyosak, mint szereti Excellentiád nemzetét dicsőíteni és hazáját boldogítani, mi az Excellentiád érdemait, s körülöttünk való vérségi gondoskodását elfelejtethetlen háládatossággal fogjuk általadni a késő maradékoknak is.“ (Gyulafeh. füz. I. köt.)

Még egy szép vonás gr. Batthyány Ignác püspök életéből:

Midőn a fönne idézett erdélyi országgyűlés szükségnek látta, hogy külön futár indíttassék Bécsbe, az erre szükséges költségek pedig hiányoztak s a Gubernium azok fedezését megtagadta, a püspök értesülvén e nehézségről följárniott és adott száz aranyot, gróf Eszterházy János ötven, gróf Bethlen Sándor ötven aranyat adtak. Midőn pedig meghallák, hogy ezért nevéket hálából az országgyűlés jegyzőkönyvébe akarják iktatni, a püspök saját és két társa nevében arra kérte a Statuum Praesest, hogy ettől álljanak el, kérését az országgyűlés elnökéhez intézett levelében következőleg indokolván:

„Azt véljük, hogy a dolog egész felsorolása elmaradhat, miután az magánosan tárgyalatott; nem is illet a Tekintetes Karok és Rendekhez küldöttséget menesztelnünk, azért semmi hiány sem lesz a jegyzőkönyvben, ha neveink abból kimaradnak.

Elég nekünk, hogy szerencsések lehettünk hazánk iránti hajlamunkat ily csekélységgel is tanusítani, és azért nem annyira a papírra ohajtjuk neveinket nyomtatni, mint inkább polgártársaink szívébe bevésni, nekem különösen a pástorai hivatalnál fogva, melyet viselek, a sziveket kell minden áron megvásárolnom; azért azt ohajtjuk, hogy e kicsiny jótéteményünk teljes és mindenképen tökéletes legyen, nem volna pedig az, ha a szükölködésnek, melyen három embernek kellett segíteni, valami nyoma maradna fön. Az is megfordult eszünkben, miszerint könnyen megtörténhetik, hogy neveink e híresztelésből egyik másik honfitársuuk hirneve némi csorbát szenvedne.

Végül nem akarunk e jutalomban részesülni, mert jó tettünk öntudatában véljük egyedüli dicsőségünket és utalmunkat föllelhetni. Az utókorra nézve elég elmondani azt, hogy a felséges Gubernium megtagadta ez utazás költségeit, de kevés érdekléssel bírhat följegyezni, hogy fedezve lettek-e és ki által e költségek, és méltán fájhatna nekünk, ha az utódokra nézve szükséges volna e jótettünknek például szolgáló fölemlítése, mert ábról az következnék, hogy semmi remény sem maradna fön arra, hogy kedves hazánk az ily szorultságot ezután kikérülhesse. —

Bizom, hogy mindez annyi érvénnyel bírand Excellenciád előtt, hogy ohajtásunk teljesítésére hajlandóvá teend, ki a legteljesebb tisztelettel maradok stb. —

E szép és a leglángolóbb hazafiságról tanuskodó levél fogalmazványa, mely egészen a nagynevű püspök kezeirása, latinul van írva és így a fordításban sokat vesztett a finom célzásokban gazdag ékességéből, de így is hálattelt belsönket a szerénység legillatosb virágjával gyönyörködteti és mint az önfeláldozó hazafiság példányát ragyogtatja íróját.

Albumunk e részletét azon kijelentéssel fejezzük be, hogy a levél latin szövegének másolatával szívesen szolgálunk egyháztörténelmünk azon barátjának, ki azt birni akarja és ez ohajtásáról a „Közművelődés“ szerkesztőségét értesíteni fogja.

Tenge.

T Á R C Z A.

Temesvár ostroma 1551-ben.

(Történeti beszély.)

Jelige: Nem méltó rá, hogy a haza
Szívében hordja annak emlékét
Ki a harát szívében hordozá?

(Folytatás)

Petőfy.

Achmed sátrában ült, mellette Leima egy kereveten atyjának ölébe hajtva fejécskáját. Az est homálya már elborítá a völgyet. Nem ragyogott az égen csillag, sem holdfény nem volt. A tábor zsbongása lassankint csendesedett. A sátorban félhomály volt; egy pislogó lámpa fényével méla világosságot terjesztett.

„Holnap lesz tehát az első roham atyus?“ „Igen holnap Megmutatom a gögös magyaroknak, hogy a még le nem győzött Achmed tréfálni nem szokott.“ „Nem lehetnél édes atyám egy kicsit könyörületes? Lásd, én saj-

nálom a szegény embereket. Gondold meg, mindeneknek lesz családja s minő szomoruan lesz a szegény gyermekek és hitvesekre nézve, ha hiába várják az atyját. Nem leketne e őket szabadon kivonulni engedni?“ „Ma még könyörületet ígértem neked, de most már nincs többé irgalom. A padisáh követét így meggyalázn! Hallatlan merészség! De halgass, minő zaj itt sátróm előtt?“ és a sátrából mérgesen kilépett.

„A vezérhez akarok menni“ szóltott egy valaki „oda vezessetek.“ „Hó, hó!“ oda nem oly könnyen lehet bejutni gyaur, szólj, mit akarsz, majd megmondom én.“

„Csak a vezérrel egyedül kívánok beszélni s más szolgáló nincs semmi közöm.“

Ezalatt kilépett Achmed s harsány hangon kiáltott: „micsoda zaj sátróm előtt? Száz bambusz pálcza a zavargóknak!“ „Allah magasztaljon fel, hatalmas nagyvezér“ szóltott egy bimbsi. „E gyaurat épen most fojtuk el, midőn a vízi város felé kémszemlén voltunk. Mitsem akar nekünk vallani, azt kívánja hatalmas vezér, hogy hozzád vezessük.“ Szóltott majdne a földig meghajtva magát a nagyvezér előtt.

„Ki vagy?“ Rivaltt Achmed a fogolyra. „szóllj mi a kívánságod?“ „Veled kívánok beszélni, mással senkivel, ha megengeded, hasznát veszed, ha nem vitess el s tegyetek velem a mit akartok.“ Achmed végig nézé a beszélőt. Egy java korában levő, marcsona kinézésű férfiú volt, megtörtása könnyedséget árult el s tanuskodott, hogy nem közönséges harcos lehet.

„Teljesüljön kívánságod“ szolt végre. „de tudd meg, ha valami csalfa szándékkal jöttél, rögtön karóba huzatlak.“ A lövevény követé a vezért sátorába, honnan Leima már szobájába vonult. „Mindenek előtt tudd meg hatalmas nagyvezér, hogy én Salamanca vagyok, a várbeli spanyolok egyik tisztje. Ha e lépésre szántam el magam nem gyávaság készitete. Tizenhat csatában részt vettem: sokszor szembe néztem én már a halállal. Hogy most hozzád jöttem annak oka az, hogy mivel jól tudom menyvire fontos rád nézve Temesvár bírása, ha elfogadod, módot és eszközt nyujtsak arra.“

A nagyvezér végig hallgatá a beszélőt, arczán különös mosoly vonult el. Jól ismerte ő a jó spanyolokat, sokszor jó szolgálatára voltak. „És mivel biztositas arról, hogy igaz s nem kelepce, mit akarsz mondani?“ „Ha a mit mondok egy részben nem teljesül még a hajnalban, akkor kész vagyok bármit is kiállani.“

„Jó és mit kívánsz szolgálatodért?“ „A várbelieknek szabad elvonulást, kincseik és fegyvereikkel, nekem és társaimnak pedig 10000 darab aranyat.“

„Nem lesz e kissé sok? Hátha nincs szükségem titkodra és mind egy lábíg felkonczoltatlak?“

„Am lásd mi tévő leszesz. Én előadtam feltételeimet, rajtad áll a vásár.“

„Jó, legyen“ ezzel egy szekrényhez lépett és 2 drb erszényt vett elő „in e 200 db. arany előpénz, a többit megkapod sőt megkettőztetem, ha sikerülend a várt birtokomba venni. „Jól van“ válaszolt megszámlálva aranyait Salamanca. „Tudd meg, hogy még a hajnalban segédhadak kísértik meg bejutni a várba, ugyanakkor a várbeliek is kifognak törni. Rajtad áll, hogy meghiusítsd a szándékot. A várban ugy is kevés az élelmiszter. Én és

társaim mindent elkövetünk, hogy a parancsnokot a vár feladására bírjuk és reméllem néhány nap múlva kezdedben lesz a vár és én az ígért jutalom többi részét is megkapom.

És most kérlek, rendez mellém egy kísértőt, hogy táborodban oltalmamra legyen és hogy adandó alkalommal a várba újólag bejuthassak.“

„Legyen kívánságod szerint“ szolt a nagyvezér, egy tisztet szállítván elő és utasítást adván, mire Salamanca kísértőjével együtt eltávozott.

„Gyorsan hozzám minden vezér“ kiáltott harsány hangon a nagyvezér, minden ember legyen készen, senki se merjen nyugalomra menni. Gyujtsátok meg az őrtűzeket, kétszeres lánggal égjenek azok, az ellenség támadni készül.“

S míg benn a várban reménytől lelkesedve néztek a segélyhadak előjetele elé, addig, egy keresztény utálatos indokokból, elárulta hitársait.

Kétfelé már lehetett látni a közelgő hajnal hírnökét a veres fényt, midőn feltűntek a segélyhadak közelgését jelző rákéták. Azonban alvás helyett harcra készen állott az óriási török tábor, két részre oszolva a várbeliek és a segély hadak ellen. Bármily csodákat vittek végbe a magyarok: egyfelől Losonczy Ferencz, Forgách Simon, Battyányi Farkas, másoldalról Sövényházi Ferencz, Becskerek Fábian, a Nográsban gyűjtött hadakkal, a támadás nem sikerült. Nagy tömegével élő falanként állott közöttük a török sereg s így történt, hogy a segély had nagy része elvérzett, a többi pedig elszélyesztetett. Csak egy kis csapat, ott hol Losonczy, Földváry s a nagyerejű Dombai Balázs harcol, ki mindkét kézben karddal aprítja az ellenséget, csak ott sikerült a segélyhadakból vagy száznak keresztül törnie egy vértess lovag vezérlete alatt. Lassankint vissza löknek szorítva a várbeliek, kik önként hátráltak, miután átlátták, hogy a további küzdelem csak hiába való embervesztegetés volna; nyomban utánok rohantak a törökök. Az elül rohánokat levágták a vitéz magyarok, de mindenik nyomába tíz más rohant. Midőn a várhoz lőtávolságba értek, megdörmöltek a falakon álló ágyuk és fegyverek, a törököket visszavonulásra kényszeríték, iszonyú pusztítást okozván soraikban. A törökök végre engedtek, de Földváryt, ki a csata hevében közéjük keveredett, kik végre minden oldalról körül vettek lerántván lováról, foglyul ejtették. Míg a török seregben a győzelem örömrivalgása hangzott fel, a várban e lehangoltság uralkodott; a remény meghiusult. Ott állt Losonczy keblére szorítván szeretett nejét; oly fájdalmas érzés fogá el keblét; vizsgálhatóni élettársát jólesett szívének, de a veszély tudata, melyet vele megosztani a férfias lelki nő eljött, lehangolta őt. A csüggedés azonban csak néhány perczig tartott és Losonczy szavai által fellelkesítve vissza verték még az nap a várbeliek az ostromot s Achmed az egész napi ostrom sikertelensége és 4000 embere eleste után bosszusan fuvatott este takarodót.

A vízi várnak egyik szögletben magas bástya állott; faragott 4 szögletű kövekből építve az ostromot eddig jól kiállá. Oriási boltívei alatt biztosak lehettek a belakók az ágyu golyók elől, míg a lövésekből jól irány-

zott puska és ágyutűz sok kárt tehetett az ellenségben. Ezen bástya a spanyol katonák őrzetére volt bízva. Most is, miután Achmed felhagyott az ostrommal a harczosok nagyobb része piheni a tegnapi fáradaimat, avagy sebeit gondozza.

Ismerősünk Salamanca kapitány is itt van s úgy látszik, sértetlen. „Ez valóban czudar dolog“ kezdte szólani. „A várkapitány feladagra szállította le az ételt. És így aztán még remélli, hogy megvédhetjük a várat! Én ezt tartom bajtársak hiába áldozzuk fel magunkat.“ Szavai egy csoport katonát vonzottak körüle. Achmed aranyának úgy látszik volt keletje, mert a csoportban az elégtelenség nyiltan felhangzott.

„Aztán ez a sok ingyenlő nő és gyermek, a polgárok, kik a várban vannak családjaikkal“ szolt közbe egy altiszt „ezek csak nehezítik a védelmet de az élelmiszereket is fogyasztják. Sirnak, jajgatnak azok folyton.“

„Kitenni őket nem lehet“ vágott közbe egy másik, „ez embertelenség lenne. Legjobb, ha feladjuk a várat szabad elvonulás föltételénél!“ „Igen helyes, de veszélyes ezt hangoztatni, barátom,“ szolt Salamanca „azt mondom óvakodjatok így beszélni, mert könnyen megadhátjátok az árát, ha kapitány és parancsnok fölüléhez jutna.“ „Beszélni szabad mindenkinek“ szollott az előbbi. „Nem úgy barátom, óvatosnak is kell lenni.“ A polgárok elégtelensége javunkra van, könnyen felhasználhatjuk, de óvatozva, vigyázva“ szolla Salamanca. „Apolni kell a lehangoltságot, ezáltal kell rábírnai a parancsnokot, hogy a kisebb rosszat válassza és adja fel a várat.“

Bosszusan és sikertelen ostrom miatt ült sátorában Achmed, vezérei, kikkel az újabb ostrom felől tanácskozott, épen most távoznak, Tudta és érezte azt, hogy Temesvárt minden áron bírnia kell s egy veszett csata talán életébe kerülhet, ha a kegyvesztés elegendő nem lesz. Salamanca árulása nagy hasznára volt, lehetetlenné tévé a segélyhadak és élelmi szereknek a várba való bejutását, de az ígért második része még nem teljesedett: a várbeliek vitézül védelmezték a várat.

Most könnyű léptek zaja lesz hallható: Leima szökdecselve atyjához lép.

„Min aggódol, kedves atyám?“ szolt ölébe simulva. „Ah, te vagy hízelgő? Min aggódom s még kérdezheted?“ „Az ostrom nem sikerült, de ez nem ok arra, hogy halálra busuld magad, ha ma nem, holnap bizonyosan meg lesz.“

„Nem oly könnyű ez, mint kimondani, hej én úgy gondolom, míg a vár miénk lesz, a miénk közül sokan fognak még Allahoz költözni s nem fogják többé a Bosporust meglátni! De hagyjuk ezt, te nem is képezed, rád nézve is nagy fontossága a vár bevétele. Diadal ünnepet ültünk majd akkor, de te leszesz királynője annak.“

„Hogyan atyám? Kíváncsiságomat fölkelted?“

„Hát ugy, kedves leányom, hogy akkor fogjuk ülni a te eljegyzésedet.“

„Mit, az én eljegyzésemet? És te most mondod nekem? De ha szabad kérdenem, kivel?“

„Azt ugyan nem szükség tudnod, de mégis elárulom, Jól tud nálunk nem ugy megy ez, mint a keresztényeknél. Ott kölcsönösen választanak hitetársát, míg nálunk

az atya teszi ezt. Kazum basa lesz az a boldog, kinek szántalak réged.“

„Oh Atyus ne tréfálj én réged elhagyjalak! hiszen nem is ismerem a hatalmas tatár khánt, hogyan szeret-hetném?“ „Ez mellékes dolog. Légy okos leányom, atyád érdeke kívánja azt. Kazum khánnak testvére Haihattya, most a Padisah kegyencznője és ugyszólván most az ottomán bizodalomban a mindenható. Én azért akarom általad a khánt és nővérét hozzám fűzni, hogy biztosítva legyek a jövőre.“

„De hát elmulaszthatatlanul szükséges ez? Én ilyes miről sohse gondolkoztam. Engedd legalább hadd hogy láthassam. Mikor tanácsoztok, mindig elzárod ajtódat. Én még kívüled és eunuchainkon kívül férfit nem is lát-tam. Ah atyus! még egy kívánságom volna, annyit be-szélj a magyarokról, annyit hallottam őket dicsérni és gyalázní. Nagyon szeretnék egyet látni. Ugy-e bohó kér-rés, de lásd ezáltal nekem örömet szerezhetnél.“

„Nem akarom kérésedet megtagadni s kedvedet elron-tani, ámbár megvallom furcsa eszme az. Most épen alkal-mad lesz Egy fogolyt fognak vezetni. Menj a másik szo-bába és ereszd le egy kevésé a függőnyt s onnan lát-hatsz és hallhatsz mindent.“

„Oh köszönöm, köszönöm jó atyám, minő örömet szeresz ezáltal nekem.“

Karjain és lábain nehéz vasbilincsekkel terhelve lé-pett Földváry négy jancsár között a nagyvezér elé. Arcza egy kevésé halvány, ruhái egy kevésé szaggatottak a küldés nyomait mutatják. Búszkén lépett a nagyvezér elé s minden meghajlás nélkül egyenesen állott előtte.

„Hajold meg magad, hitetlen gyaur a nagyvezér előtt rivallt rá egyik jancsár.“

„Kutyádnak parancsolj, ne nekem“ volt a válasz.

Dühében rá akart rohanni egy jancsártiszt, de a nagyvezér intésére visszahúzódott.

„Hatalmamban vagy, ha akarom a másik perczen porba hull fejed előttem.“ Szólt Földváryhoz.

„Amint akarod, a haláltól nem félek, gyáva szol-gák félnek attól, de magyar nemes soha.“

„Búszkének látszol s még sértegetni merészelsz“ fe-lt Achmed „módomban állana megtörni búszkeséged, de most ezt nem fogom tenni. Tőled függ a te és tár-said élete. Ha a várba küldelek, ígérjed, hogy rábírod társaidat a vár feladására, személy és vagyoni szabadsá-gukat tökéletesen tiszteletben tartani ígérem.“

„Arra nem vállalkozom soha! Sőt, ha tenni is akarnák, tiltakoznék az ellen. Válasz magadnak más valakit, er-re soha sem vállalkozom!“

„Oktalan eldobnod magadtól kegyelmemet! Tegye-tek rá háromszor nehezebb bilincseket, éllelme naponkint egy darab száraz kenyér lesz, meglátom meddig fog tar-tani búszkeséged s meddig fogsz dacolni velem.“

„Hasztalan teszed azt vezér, tudd meg jajjszó nél-kül meg tudok halni, de előtted térdet hajtani nem fo-gok, sem szolgálatodra nem fogok vállalkozni“ szolt Föld-vári daczosan, mialatt arczát a felhevülés pirja borítá s zemeiből a harag villámain lövelé a nagyvezérre.

„El, el szemem elől, a börtönbe vele, majd meglát-juk, ki lesz a győztes.“

(Folyt. köv.)

ÜDVSOROK.

FÖTISZTELENDŐ BVZÁS MIHÁLY ESPERES PLEBÁNVS VRNAK ALCsIKKERÜLETI FŐESPERESSÉ TÖRTÉNT BEIGTA-TÁSÍ ÜNNEPÉRE IRTA EGYIK ÖSZINTE VETERÁN HIVE. Junius 21.

Csend legyen egy perczig Csik-szt-Márton s Csekefalván,

Hogy csendben csengjen Csikban a Csiki csoszi. (gyerek)

Csikban a csikiak ajka ma csak dus dalt csicseregen,

Csak csupa cs-és szókból csikinak ez kicsepeg.

Csergedező csermelyként csörgve csorogon az áldás,

Alcsik csillaga új csóda csatorna csövéen.

Égi csalit csevegő csalogányi csapongva csokorban,

Csüngenek Alcsiknak csillagos arczu egén,

Csillámos csodafényben csillog a csillagos ég le,

S csillag cseresokort nyujt neked ünnepi hős.

Csillagos ég, csermely csevegés, csalitik csalogánya,

Csábos dicsdalt csal csattanós ajkatokon.

Csattanjon szivesök, s csattogva csapongjon az égig,

Csak szellem csók láng csókja csatoja szívünk!

Csókcsemör a csókból csalfán csattanva ne jöjjön,

Csókotok a csókok mennyei csókja legyen!

Csalfa, csipős csóktól, csillámos csunya szavaktól,

Csélcsap csacsakáktól Istene ovj!

Oh! hány csüg csépi, csúz csavarogva családi körünk- [be

És dics csábcsókkal cserbe csavarni mi kész!

Csacska csacsik, ha csaholva csinálnak furcsa csodákat,

Ah! ne csodáld — nem nagy — csak a kicsinyke csa- [hol

Csóka a csirkecsibét csak amugy csellel csipi csörén,

Csalfa csaló csellel csip 's csal a csödbe csehül.

Csóka csenés, csödesufság, csüzbaj, csalfa csalóktól,

Csel, csábtól menten, csipke se csipje csipöd.

Csirke csapó csörgős Czékus csapdája ne bántson,

Csempészet jog-csög csapja se csapja sorsunk!

Telve legyen csüröd 's csürkerted csorda csikókkal,

Teljék csordultig élted öröm pohara!

Lám csak a csiklandós csikból e csiki csoportnak

Mennyi csokor csók, csög, csirke, csiperke terem.

Csikból csikban a csikleves aztán csiki ebédnek,

Csupa csodás csemege, s hát még a csiki csuka?!

Csikiak e csevegés hangján csengjétek azért hön,

Éljen Buzás ur, éljen az ünnepi hős!!

Mondsza mi csap, csik, csók, csupp, csecs csöp, csacska [beszéd ez?

Csoda-e így csepeg és csoszog a csiki csupc:?

Félre e cs- és szók — éljen az új főesperes éljen,

Béke, barátság nagy s ritka barátja soká!

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Kérelem az óvodákat fenntartó egyle-tek és testületekhez!** A kisdednevelők országos egy-lete a kezdet nehézségeit legyőzött 14 éves működés után hasznos tevékenységének immár gyümölcsöket is ígérő uj stádiumába lép.

A kisdednevelés tanulmányának és gyakorlatának

fejlesztése, terjesztése, népszerűsítése és ezzel az képezi egyletünk egyik főhivatását, hogy a családi nevelés és az intézeti képzés közt még mindig betöltetlen hézagot be-sáncsolja, a család és iskola nélkülözhetetlen egybehátását előkészítse. Másik kiváló hivatása a kisdednevelők ön-képzésének a társulatból fejlődő buzgó erővel támogatása; érdekeik önzetlen védelme.

Eszközeink: gyűlésezések, felolvasások, gyakorlati foglalkozások, pályadíj-ki hirdetések és főként: oly szak-lap kiadása, mely az elméletet a gyakorlattal egyeztetni, a nevelési elveket népszerű ismertetéssel terjeszti.

Sohasem kínálkozott céljainak megközelítésére ki-válóbba alkalom, mint a f. évi augusztus 21, 22 s esetleg 23. napjain Budapesten megtartandó nagygyűlésünk. Az orsz. kiállítás a nevelésoktatásnak is nem remélt gazdag csoportokban nyújt okuló tapasztalást. Alapszabályaink javasolt módosítása egyletünk szak- és társadalmi tevé-kenységét megsokszorozza, bevonván a rendes tagok körébe a tanítókart, s módot nyújtván tagdíj-leszállítás ál-tal a nevelésbarát nagy közönségnek egyletünkbe lépés-re s tartalomban, terjedelemben napról-napra gazdagodó lapnak, a „Kisdednevelés“ ingyenes megszerzése. A Bu-janovich-Koppy-alapítvány 2000 frtja pályakérdések kitű-zését teszi lehetővé. A minden eddiginél népszerűbbnek ígérkező közgyűlés, a kisdednevelésügy számos proble-máját megoldásra segíteni van hivatva.

Annál kívánatosabb tehát; hogy kiket eddig sajno-san nélkülöztünk mivelődési és nemzeti missiót teljesítő egyletünk körében; az óvodákat fenntartó igen úszelt egyletek és testületek új, de ránk biztató kilátásait, ala-pító vagy pártoló tagságra jelentkezéssel beváltani kegyes-kedjenek.

Alapító tag, ki vagy a mely testület egyszersmin-denkorra legalább 50 frtot fizet, vagy ily összege-ről ala-pító kötvényt állít ki s beváltásáig évente 3 frtot fizet az egylet pénztárába, pártoló tag, ki (vagy a mely testület) 6 éven át évenként 3 frtot fizet az egyletnek; viszonzá-sul a tagsági alapszabályszerű jogok gyakorlása mellett, mind az alapító, mind a pártoló (és rendes) tagok ingyen kapják szak- és családi lapunkat, a „Kisdednevelést.“

És főlöttébb ohajtandó, hogy a szorgalmas, de szük anyagi viszonyok közt élő rendes tagjaink a kisdedne-lők (gyermekkertésznők) meg a rendes tagokul belépő tanítók némi segélyösszeggel gyámolittassanak a főváros-ba utazás és itt 3—4 napig időzés költségeiben a nyuj-tandó áldozat dusan kamatozik a nevelő felujuló munka-kedvében és szerzendő tapasztalataiban.

Azon tiszteletteljes kéréssel fordulunk hát a cím-zett nevelésügyi egyesülethez s illetőleg testülethez, hogy méltóztassék:

1. A kisdednevelők orsz. egyesületébe alapító vagy párto-ó tagul belépni és f. évi augusztus hó 21—23. nap-jain Budapesten tartandó közgyűlésünkön magát képví-seltetni.

2. Kisdednevelőjének vagy tanítójának (gyermekker-tésznőjének: tanítónőjének) a közgyűlésünkre felutazás céljából szünnapokat engedélyezni; és

3. öket segélydíjjal támogatni.

A kisdednevelés általános emberi és magyar nem-

zeti jelentősége oly határtalan, hogy bizván bizunk an-nak fejlesztésére, munkánk lelkes fölkarolásában.

Tisztelettel

Budapesten, 1885. Junius 22.

A „Kisdednevelők orsz. egyletének“, választmánya.

IRODALOM.

— **Értesítés.** A „Szünórák“ t. cz. megrende-lőt tisztelettel értesítem, hogy e műnek még junius hó végére tervezett megjelenését legyőzhetetlen akadályok tették lehetetlenné. Jelenleg azonban a három első ívet s az egész mű 2—3 hét mulva sajtó alul kikerül. Meg-rendeléseket még mindig elfogadok. Szegényebb ellátásu paptársaimnak ad intentione (1 példány 4 Sacra) is szol-gálhatok. Hazafias üdvözlettel, Marosúvár, 1885. jul. 30.

Fülei Szentó Lajos,
r. k. lelkész.

— **„Havi közlöny“** az elméleti és gyakorlati lel-kipásztorság köréből. Szerkeszti Tokody Ödön. Kiadja: a csanádegyházmegyei nyomda Temesvárt. VIII. évf. ju-liusi füzet. Tartalma: Az orgonajáték a kath. egyházban. — A lelkipásztorkodásban való pessimismus ellen. A lel-kipásztor szorgoskodása az iskolából elbocsájtott ifjusá-got illetőleg. — Keresztény szabályok az egyházi szóno-kok számára. A keresztény házi-rend a haldoklók sztsé-geinek kiszolgáltatása alkalmával. — Vegyesek. — Sze-mélyi hírek. — Tárca. — Ara egész évre 4 frt, félévre 2 fori t.

— **„Új Magyar Sion.“** Egyházi irodalmi folyóirat. Szerkeszti: Zádory János Esztergomban. XVI. évf. ju-liusi füzet. Tartalma: dr. Majer István írói jubileuma. — Sibyllák. dr. Pethő Rudolftól. — Az esztergomi érseki képtár leírása. — Karczolatok Várnaitól. — Irodalom és művészet. — Vegyesek. — Ara egész évre 6 frt.

— **„A legszentebb rózsafüzér királynéja.“** Szerkeszti és kiadja: P. Angelikus 1885. 4. füz. Szív-nemesítő tartalma változatos. Ara: egész évre 1 frt 50 kr. vagy 8. int. elvállalása.

— **„Haza és külföld.“** Tudományos és szép-irodalmi folyóirat. Szerkeszti Thewrewk Arpád Bpsten, I. évf. 12. szám. Tartalma változatos. Ara ezen csinos ki-állításu havi folyóiratnak félévre 1 frt, negyedévre 60 kr.

— **„Hellas.“** Ó Görögország története tekintettel régiségeire, a legrégibb kortól a nemzeti függetlenség el-enyészétség. Irta Baráczy Sándor brassói főgymn. rendes tanár. — Ara ezen 175 lapra terjedő, csinos kiállításu műnek csak 60 kr. Ajálljuk olvasóink becses figyelmébe.

— **Értesítő a Budapesti állami közép-ipar-tanoda 1884—85. hatodik tanévéről.** Szerkesz-tette Hegedüs Károly, igazgató. Az intézetben működött 11 rendes, 15 rendkívüli- és 4 műkedvelő tanár. A tanu-lók száma is folytonosan gyarapodik.

— **„Magyar Háziasszony.“** Háztartási gazdasá-gi és szépirodalmi hetilap, IV. évf. 31. sz. Szerkeszti An-drea. Kiadja dr. Murányi Armin Budapesten. Tartalma: változatos. Ara egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedé-vre 1 frt 50 kr.

— „**Olvasókör.**“ Szépirodalmi képes regény folyóirat. VII. évf. 5 füzet. Szerkeszti Fülöp György. Kiadja: Kormányos R. (Bp. Stáció-utca 31. sz.) — Tartalma: A párisi vérdráma. Történeti regény folytatása. — Ara egész évre (24 füz.) 6 frt, félévre (12 füz.) 3 frt, negyedévre (6 füz.) 1 frt. 50 kr.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **PÜSPÖK URUNK Ó EXCELLENTIÁJA** az erdélyi rom. kath. statusgyűlést **fo'lyó évi szeptember hó 21, 22, és 23-ik napjaira fogja egybehívni.**

— **Püspök urunk ó Nagyméltósága** az erzsébetvárosi esperesi kerületben végzendő béрма-körútjának sorrendjét a következőképen állapította meg, f. évi augusztus 15-én bérmálás Erzsébetvároson; 16-án Kiskapus-, 17-én Bolya-, 18-án Medgyes-, 19-én Somogyon; 20-án Segesvárt; 21-én Almakerék-és 22-én Sárpatakon.

— **Nyilvános köszönet.** Ftdő Kiss János egri főmegyei áldozár, Püspök-Ladány kerületi rendes alesperes és egyleti plebános ur, az erdélyi egyházmegye többi esperesi kerületével együtt az Alcsik-Kászón esperesi kerületről is mint erdélyi születésű megemlékező, e kerület tiz plebániáját irodalmi munkásságának drága gyümölcséből „Szent Pál apostol leveleinek értelmezése“ című művéből egy-egy példánnyal megajánáékozni kegyeskedett. Midőn e nemes keblű jótéteményért a nyilvánosság terén hálás köszönetet mondunk, s midőn e lelkesítő és dicséretet érdemlő tettről a földendő szerkesztőséget tiszteletteljesen értesíteni szerencsések lehetünk, egyuttal kérjük: miszerint lenne szives kerületünknek e nemes tetteért felbuzgó hálaköszönetét becses lapjában ama szerény, de szívből fakadó ohajának kifejezésével nyilvánossá tenni, hogy a minden szép, nemes és üdvös vállalatot, de különösen a magyar egyház irodalmat hazafiúi lelkesedéssel felkaroló és támogató derék honfipapot a Mindenható Isten nagy törekvésű munkásságában segítse és igen soká éltesse! A nemes keblű férfi, — kedves patriótánk távol van ugyan szeretett szülőföldjétől, de áldásos emléke jótéteménye által élni fog hálás földieit keblében, kik testvéri szeretettel ohajítják: ut Dominus conservet eum, et beatum faciat eum in omnibus viis ejus. A kerületi papság nevében. Veress Sándor, kerületi jegyző, plebános.

— **Értesítés** a kolozsvári felsőbb kereskedelmi iskola felől. 1. Célja az intézetnek. Tudományos és szakszerű kiképzése azon ifjaknak, kik a kereskedés, forgalom, közgazdaság vagy iparvállalatok terén, valamint az állami hivatalok azon ágainál ohajtanak alkalmazást nyertni, melyre ezen intézetet végzett ifjakat az 1883. évi, a tisztviseleők minősítéséről szóló I. t. cz. illetékeseknek nyilváníta

2. Az intézet rangja. E felsőbb kereskedelmi tanintézet azonos szervezetű és teljesen egyrangú a budapesti kereskedelmi akadémiával, valamint a főgymnasium és főreáltanodával, s mindazon kedvezményekben részesül, melyek ezen intézeteket megilletik, pl. hogy az itt végzett növendékek katonai kötelezettségük kitöltésében az egy évi önkéntességre jogosítva vannak. 3. Az intézet szervezete. a) E felsőbb kereskedelmi tanintézet áll 3 éves tanfolyamból, melynek bevégezése után az ifjak érettségi vizsgálatot tesznek. b) Azok részére, kik magukat a keleti kereskedelemre is'ri akarják képezni, a jövő 1885-ik tanévtől kezdve egy 4-ik évi, de nem kötelező, tanfolyam is nyitattik. A 4-ik évfolyamot is végzett kitűnő növendékeknek Romániában kereskedői vagy consularis állásokon leendő elhelyezéséről a m. kormány gondoskodik. c) Olyan ifjak részére, kik valamely gymnasium vagy reáltanodánál érettségi vizsgálatot tettek, vagy kellő előtanulmány mellett hosszabb idő óta a gyakorlati téren működnek, a kereskedelmi szakismeretek elsajátíthatására egy éves kereskedelmi szaktanfolyam nyitattik. d) Intézkedések tettek egy postai és vasuti szaktanfolyam létesítésére, melyekről annak idején külön értesítés fog kiadatni. 4. Felvétel és beiratás. A 3 éves tanfolyamra oly növendékek vétetnek fel, kik a gymn., reál- vagy polgári iskola négy alsó vsztályát végezték. A f. tanévi beiratások szeptember 1—5 ig, az egy éves szaktanfolyamra szeptember 1—10-ig eszközöltenek. 5. Tandíj egy évre 40 = negyven frt. melynek fele szept.-ben, fele februárban fizetendő; továbbá évi 2 frt ifjusági könyvtáridj. Az új tanulók 4 frt beiratási díjt is fizetnek. Az egy éves szaktanfolyam hallgató 80 = nyolcvan frt. tandíjt fizetnek, mely szintén két részletben fizetendő. Bővebb értesítést nyújtó évi értesítővel készséggel szolgál az igazgatóság. Kolozsvárt, 1885 augusztus havában. — *Kiss Sándor*, igazgatótanár.

— **Pályázat.** A n.-szebeni belvárosi rom. kath. 6 osztályu főelemi fiúiskolánál a 2-ik tanítói állomás üresedésbe jövén ezennel ezen tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Ezen tanítói állomás évi jövedelmé: a) Az erd. rom. kath. iskola alapból 300 frt. b) más forrásból 220 frt. c) 4 öl tűzifa megváltásából 40 frt 94 kr. és d) tandíjből 47 frt. Összesen tehát 607 frt 94 kr. o. é. Ezen állomásra pályázhat minden képezdét végzett rom. kath. tanítójelölt vagy okleveles tanító, a ki a magyar és német nyelvben tökéletesen járatos, úgy hogy bármelyik nyelven sikerrrel taníthasson. A zenetanításban járatosak előnyvel bírnak. Pályázók kellően okmányokkal felszerelt folyamodványukat f. év augusztus hó 26-áig alulírott iskolaszéki elnökhöz benyújtani sziveskedjenek. Később jelentkezők folyamodványai nem fognak figyelembe vétetni. — Nagy-Szeben (belváros) 1885-ik augusztus hó 6-ikán. **A rom. kath. Plebánia hivatal mint iskolaszéki elnökség.**

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ODÓN. Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtaján Gyulafehérvárt.